

Datum: 02.08. 2022.

Broj: 02-06-995

TIBIH objavio rezultate monitoringa: Ogromno povećanje javne potrošnje pred izbore, brojni primjeri zloupotrebe javnih resursa u izborne svrhe

U proteklih mjesec dana posmatrači Transparency International u Bosni i Hercegovini (TI BiH) zabilježili su preko 690 primjera korišćenja javnih resursa za promociju stranaka i kandidata i značajno povećanje javne potrošnje u predizbornom periodu.

Sarajevo, 2.8.2022: Političke stranke već su uveliko krenule sa održavanjem predizbornih skupova i plaćenom izbornom kampanjom, koja je zabranjena Izbornim zakonom prije zvaničnog početka izborne kampanje, zbog čega je TI BiH uputio 22 prijave Centralnoj izbornoj komisiji. Pored preuranjene kampanje, CIK-u su prijavljene i zloupotrebe biračkih spiskova kao i kršenje Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Ipak ključne zloupotrebe javnih resursa koje se dešavaju u izbornoj kampanji nisu zabranjene zakonom, pa čak ni nametnutim izmjenama Izbornog zakona od strane OHR-a, kojima se, kako je rečeno, trebao poboljšati izborni integritet. Ovim izmjenama, između ostalog, zloupotrebom javnih resursa smatra se i vođenje kampanje na događajima koje organizuju javne institucije, a u proteklom periodu zabilježen je veliki broj primjera funkcionerske kampanje i zloupotrebe događaja institucija za promociju kandidata.

Od 175 javnih događaja koje su pratili posmatrači TI BiH, a koje su organizovale javne institucije i preduzeća i koje su finansirane javnim sredstvima, na 76% pojavljivali su se kandidati na Opštim izborima, a u mnogim slučajevima radilo se o njihovoj direktnoj promociji. Izdvajamo primjer "spektakularnog koncerta" povodom obilježavanja Dana opštine Čelinac, gdje je javnim sredstvima plaćen koncert pet estradnih umjetnika, a prije njihovog nastupa na bini su se pojavila četiri kandidata SNSD-a koji su pjevali, držali govore i okupljene građane pozivali na glasanje.

Slično se dogodilo i na manifestaciji Dani povratka koju je podržala Vlada FBiH, gdje su se na led bilbordu iza govornice, na kojoj su govorili Bakir Izetbegović i Edin Ramić isticala njihova imena uz grafičko rješenje slično onom pod kojim je SDA već krenula u izbornu kampanju. Kroz praćenje javnih događaja posmatrači TI BiH zabilježili su i slučajeve govora mržnje.

Nažalost, za razliku od zemalja okruženja, BiH nije uvela ograničenje javne potrošnje u predizbornom periodu, što je ključni resurs koji se zloupotrebljava za kupovinu glasova i promociju stranaka i kandidata. Posmatrači TI BiH evidentirali su 353 javnih radova koji su započeli ili završili u proteklih mjesec dana, a njihova vrijednost iznosi 429 miliona KM. To je za oko 20 miliona više nego što je na

javne radove, po podacima Agencije za javne nabavke, potrošeno u drugom i trećem kvartalu prošle godine.

Takođe, zabilježeno je 138 slučajeva davanja vanrednih i jednokratnih budžetskih isplata pojedinim kategorijama stanovništva, gdje se u većini slučajeva radi o indirektnoj kupovini glasova. U ovu svrhu, samo za zabilježene primjere, podijeljen je 191 milion KM što uključuje i dva velika slučaja gdje su entitetske vlade izdvojile preko 100 miliona KM za jednokratnu pomoć penzionerima, boračkim kategorijama i mladima, a sve će biti realizovano do izbora.

Pored toga, dodatnih 90 miliona podijeljeno je kroz druga davanja a među najznačajnijim davanjima su pomoć Vlade Tuzlanskog kantona penzionerima od 100 KM (ukupno 3,5 miliona), pomoć Vlade Zeničko-dobojskog kantona porodiljama od 1000 KM (ukupno 11 miliona KM) te jednokratna pomoć nezaposlenima od 100KM u Hercegovačko-neretvanskom kantonu. Ovaj kanton obezbijedio je i plaćanje zdravstvenog osiguranja vjerskim službenicima, dok je nešto slično najavljeno i u Republici Srpskoj.

Zabilježeno je i 11 slučajeva povećanja plata ili jednokratnih davanja na plate zaposlenima u javnim institucijama i preduzećima kao i 19 slučajeva povećanog zapošljavanja u javni sektor. Iako nije sporno da se povećavaju plate i primanja budžetskih korisnika, u velikom broju slučajeva radi se o jednokratnim davanjima i koja se koriste prikupljanje izborne podrške.

Pored toga zabilježeno je i 24 slučaja omogućavanja posebnih pogodnosti i davanja brojnih javnih usluga koje su postale besplatne pred izbore. Izdvajamo primjere gdje je UKC RS organizovao besplatan izlet za penzionisane radnike ove ustanove, gdje je direktor, koji je i kandidat za narodnog poslanika, dijelio kartice kojim se nudi prioritet prilikom medicinskih pregleda.

Opština Jablanica omogućila je besplatan prevoz mladima do jablaničkog jezera, Opština Kozarska Dubica prestala je naplaćivati parking, Zavidovići su formirali tim za besplatnu ovjeru dokumentacije prosvjetnim radnicima bez stalnog zaposlenja, itd. Zabilježeno je i 19 slučajeva povećanog zapošljavanja radnika u javni sektor pred izbore.

TI BiH je na pres konferenciji u Sarajevu predstavio i mobilnu aplikaciju [Reflektor: Izbori 22](#), pomoću koje svi građani mogu prijaviti izborne nepravilnosti, kršenje zakona i zloupotrebu javnih resursa u kampanji, te posebno apelovao na građane da prijave sve oblike pritisaka na birače, kupovine glasova i prijetnji biračima.